

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Cap. CII. Pater qui filio suo donauit medietatem bonorum suorum francam & exemptam ab omnibus debitis, reseruata sibi facultate liberæ administrationis, non potest ad propriam utilitatem conuertere ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

melioramenta in re per eum posseſſa, & creditori hypothecata, non tenetur offerre totum creditum, ſed ſufficit quod offerat rei æſtimationem & valorem, habito reſpectu ad tempus præſens, id eſt, ad tempus oblationis; non autem ad tempus præſentium, videlicet ad tempus quo iſte poſſeſſor emit rem, aut illi data fuit in ſolutum; ita ut ſi res aucta fuerit in valore ex beneficio temporis, illud augmentum cedere debeat ad utilitatem creditoris, quamvis poſterioris; deducendo tamen valorem melioramentorum in totum, etiamſi minus impendit: non obſtante diſpoſitione text. in l. fundo 39. ff. de rei vend. quæ locum habet quando fundus à domino vendicatur; non autem quando creditor vult advocare vigore ſuæ hypothecæ; tunc enim fit deductio totius valoris melioramentorum, & in hoc caſu procedunt tradita per Neguzant. de pignoriſ. quarto membro 5. p. num. 21. Vincent. de Franc. decif. 38. n. 5. Menoch. lib. 3. præſumpt. 32. num. 8. in fin. verſ. Immo etiam in creditore. Covar. lib. 1. reſol. cap. 8. num. 3. verſic. cæterum, Cyriac. controverſ. 194. n. 10. Duran. decif. 445. à n. 1. ad 4. Donat. de Marin. reſol. 219. num. 18. & ſequent. Urſel. commun. concluſ. cap. 69. n. 4. Morot. de jur. off. n. 7. & 8. Merlin. de pignoriſ. lib. 2. quaſt. 69. n. 7. & lib. 4. quaſt. 81. num. 1. & ſeq. & per tot. Mareſcot. lib. 2. variar. reſol. cap. 112. num. 14. verſic. vel ſaltem, & num. 18.

4 In secundo vero casu, nempe quando non ipse possessor offert, sed ei sit obligatio a posteriori creditore pro confectione juris fidei crediti, qui est secundus casus consideratus à Rota *diel. decif. 135. num. 12.* verior & receptor est sententia, creditorem quæ intèrat remedium juris offendi, teneri solvere verum valorem prædij possessi secundum æstimationem temporis oblationis, etiam si solo temporis beneficio augmentum factum fuerit, quæ fuit sententia Morotii *in d. tract. de jur. offer. num. 70.* qui non solus illius sententiæ author est, sed etiam alii plerique, qui ante eum scripserunt, quos ipse recenset, & nominatim Cephal. *confil. 40. num. 16.* ubi ait hoc esse honestissimum, & sanctitate sanctius; eandemque sententiam sequutus fuit idem Morot. *confil. 40. num. 16.* Thefaur. jun. *lib. 2. quæst. 65. n. 8.* & ante eos Aretin. *confil. 159. num. 12. versic. hoc præmissis.* Costa *de rat. rate, quæst. 65. num. 4.* ne primus creditor sit in damno, qui sua pecunia potuisset emere alia bona, quæ æquæ fuissent aucta pretio, sicut illa quæ obtinuit à debitore. Idem tenuit Anton. Niger *in tract. de pignor. judic. cap. 33. §. 18. num. 3. & 4.* Merlin. *de pignorib. lib. 4. quæst. 83. num. 86. & 87.* addatur idem Thefaur. jun. *lib. 1. quæst. 71. num. 5.* Merlin. Pignatcl. *lib. 2. controvers. cap. 93. num. 11. & 12.* Mastril. *decif. 201. num. 17.* cum alijs per eos citatis.

Cum igitur in casu proposito non tractaretur de possessore offerente creditum, sed de creditore qui agebat contra possessorem, qui secundus est nostræ questionis casus; sequitur, creditorem offerentem non fuisse audiendum, nisi soluto integro valore bonorum, ad quorum evocationem agit, etiam cum augmento valoris ex solo temporis beneficio procedentis.

5 Neque obstat si dicatur, nunc tractari de interd-
dicto Salviano, non autem de jure offerendi: Qui
respondetur jus offerendi non competere creditori
nisi vigore hypothecæ & interdicti Salviani, quia
non potest conferri possessio ab anteriore creditore,
nisi per jus offerendi: Rot. decif. 176. n. 6. *post tract.*
Pacifici de Salviano. interdict. quod jus non competit
nisi ratione hypothecæ: Merlin. de pignori lib. 4. q. 46.

Non etiam obstat quod in sententia graduatio-
nis fuit solum reservatum possessori jus retinendi
pro pretio suæ donationis in solum, & nihil dictum
fuit de melioramentis, neque de augmento vultus
procedente ex beneficio temporis: Quia respon-
detur, has exceptiones posse proponi post senten-
tiam, cum non tendant ad illam revocandam, sed
potius ad illam modificandam: & quia tales ex-
ceptiones respiciunt potius executionem, quam
ipsam sententiam: ut tradit Gratian. de res. i.
n. 16. post Negulant. de pignori b. s. p. princ. m.
n. 10. Marefeor. lib. 2. var. resol. cap. 112. n. 18.

CAPUT CII.

Pater qui filio suo donavit medietatem bonorum suorum francam, & exemptam ab omnibus debitis, reservata sibi facultate liberæ administrationis, non potest ad propriam utilitatem convertere pecunias ex administratione provenientes, nec ex illis propria debita & legitimas aliorum liberorum solvere; in præjudicium maximè uxoris, & liberorum, quibus jus quæsitum est per donationem factam in contractu matrimonii.

S V M M A R I V M.

- 1 Pater legitimus administrator bonorum filii suus
reinetur rationem reddere de rebus.
- 2 Quod maxime procedit si hoc filius sine iura-
tione expresse reservaverit.
- 3 Pater legitimus administrator bonorum filii suo
netur de mobilibus subtrahitis forte, vel con-
sumptis usu.
- 4 Donator potest sibi reservare facultatem dispo-
di de bonis donatis, & hoc casu tenetur re-
tuere donatario bona quae superflua.
- 5 Contrarium tamen judicatur in Trionfabili
lia, & dispossitio per donatorem reservata
relegitur de moderata dispositione.
- 6 Simplex usufructuarius, cui data est facul-
tate, non potest alienare nisi arbitrio re-
servato.
- 7 Administrator liberari potest à redditione ra-
tionis administrationis praeterita, sed non futura.
- 8 Pater cui relicta, vel conventa, aut reser-
vatio liberatio verbis amplissimis, non tenetur ad
rationem reddere, nec reliqua praestare.
- 9 Sed hoc intelligendum est de administratione
praeterita, non autem de futura.
- 10 Pater qui donavit filio in contractu matrimonii
non potest alienare, aut dissipare bona donata
prejudicium uxoris & liberorum, quia hoc
quiescit per huiusmodi donationem.
- 11 Liberatio à redditione rationis favorabilis
quando agitur de affinitibus.
- 12 Liberatio generalis etiam à praeterita adminis-
trationis ratione reddenda, regulari debet ad ob-
servantiam boni viri.
- 13 Pater per generalem liberationem non tenetur
liberatus ab administratione dolosa, sed tantum
à culpa administratione futura.
- 14 Pater si bona donaverit filio franca, & exempta
ab omnibus debitis, non potest persequi con-
tra debitis donatis provenientes convertere in filii
nem propriorum debitorum.

15 Pater qui à redditione rationis liberatus est, non tamen consequitur liberationem, si ex bonis sua administrationis factus fuerit locupletior.

Pater donavit filio suo in contractu primi ejus matrimonii medietatem omnium, & quorumcumque bonorum suorum, mobilium, & immobilium, jorum, & actionum, præsentium & futurorum; reservatis sibi fructibus dictorum bonorum, & dotis ejus uxoris, supportatis per eum oneribus matrimonii; ea tamen lege, quod libera & integra administratio dictorum mobilium ad ipsum spectabit, & notanter ut possit exigere, & recipere, debita convenire, concordare, & transigere super actionibus & litibus, novare, & transmutare dicta debita, pecunias ipsorum convertere in acquisitiones fundorum, aut alias facere prout sibi videbitur, *ainsi qu'il verra bon estre, & qu'il luy plaira*, absque eo quod possit teneri ad aliquod computum, aut representationem diminutionis debitorum, quæ de super evenire possit. Imò dictus filius capiet, & tenebitur esse contentus eo quod debebitur, & de statu dictorum mobilium tali, qui reperitur tempore mortis dicti sui patris donatoris, eodem modo, quo utilitatem percipiet ex bona administratione patris, *de son bon ménage*; & de augmentatione, si quæ fuerit.

Quæ medietas bonorum donatorum erit franca ab omnibus debitis passivis, dotibus, legitimis, & aliis oneribus, *hors que des fonciers*; quæ onera remanebunt super alia medietate non donata.

Præfata donatio fuit confirmata, & ratificata in secundo contractu matrimonii dicti filii inito cum secunda ejus uxore, adjectis tamen novis substitutionibus.

Denique dictus pater in instrumento emancipationis filii sui, sumpto per Notarium publicum, hoc sibi reservavit, ut esset liberatus ab omni administratione per ipsum facta de bonis suis, absque eo quod teneatur reddere computum, aut præstare aliquem reliquatum, & alias prout continetur in instrumentis dictorum matrimoniorum.

Nunc quaeritur, utrum dictus pater potuerit vigore dictarum clausularum exigere dicta Capitalia absque eo quod teneatur imputare super sua medietate reservata, summas per eum solutas propriis creditoribus, aut legitimariis, attento quod ipse promissit dictam donationem fore francam & immunem ab omnibus debitis, legitimis & aliis oneribus, exceptis fundariis, remanente alia medietate debitorum, & onerum, super medietate non donata.

Pro resolutione hujus dubii varii casus distinguendi sunt. Primus casus est de summis per patrem exactis, & per ejus negligentiam, aut inadvertentiam amissis, diminutis, vel male collocatis. Et quoad hæc certum est, patrem, & ejus bona in nihilo teneri erga filium & donatarium, quia pater administrator bonorum adventitiorum filii, non teneatur ad redditionem rationum, nec ad onus satisfaciendi: ut docet Paschal, *de virib. patr. pot. p. 1. cap. 3. n. 32.* & probatur per text. in l. cum oportet, §. non autem, C. de bonis qua lib. ibi: neque ratiocinia ei super administratione inferre: Muñoz de ratiocin. cap. 5. n. 28. *versic. contrarium.*

2 Quod maxime procedit, stante reservatione expressa contenta in instrumento donationis, in quo pater cum clausulis amplissimis reservat sibi facultatem administrandi pro libito suæ voluntatis, absque eo quod teneatur ad redditionem rationis, *Sanlegerii quest. & res. civil. T. II. p. II.*

aut representationem diminutionis: quæ verba faciunt ut administrator, quicumque ille sit, eximatur à redditione rationis pro iis, quæ per negligentiam deperdita, vel diminuta sunt: l. si seruum vetum, ff. de leg. 1. & ibi Bartol. & bene Salicet. in l. cum necessitatem, C. de fideicom. ¶ Et ideo non teneatur administrator de mobilibus furto liberatis, vel usu consumptis: Alexand. consil. 46. vol. 1. Tufch. lit. L, conclus. 328. num. 3. & 4.

Secundus casus, quando agitur de donatore, qui non solum usufructum sibi reservavit, sed etiam expressè convenit, ut sibi liceret de bonis donatis disponere inter vivos, vel per ultimam voluntatem. Hoc casu valet reservatio; neque intelligitur facta donatio, nisi de bonis superexistentibus tempore mortis, ut bene explicat Mantie. *de tacit. & ambig. convention. lib. 13. tit. 47. per tot.* Sed hic non est casus noster, quia donator solum sibi administrationem reservavit, ut patet ex lectura dictæ donationis, in qua solum liberam administrationem sibi pater reservavit. Pater etiam ex illis verbis; *qu'il se prevaudra du bon ménage de son pere*; & ex illis verbis, *employer en l'acquisition des fonds*; & aliis similibus, quæ sonant in administrationem; neque referri possunt ad dispositionem jure domini faciendam.

Quamquam & hoc casu, si præjudicia Tribunalium Galliarum sequimur, facultas de bonis disponendi debeat intelligi de patre duntaxat, & non in totum, & sic juxta qualitatem personarum, ita ut donatio non reddatur inutilis, ut testatur Addit. ad Lover. lit. D, num. 10. post medium, ubi allegat consil. 60. cujusdam Authoris, num. 15. & 18. sed ut dictum est, hic est casus noster.

Tertius casus est, quando agitur de simplici usufructuario, qui si animo evertendi restitutionem bonorum, in quibus habet usufructum, alienaret, hoc facere non posset in præjudicium proprietarii, quamvis illi data esset facultas alienandi, vel vendendi; quia illa licentia debet intelligi ut importet arbitrium boni viri, non autem liberam voluntatem: Alexand. consil. 38. num. 11. & 12. lib. 3. & ad hoc etiam allegatur Paris. consil. 95. num. 73. lib. 2. Sed hic non est etiam casus noster, de quo agit Gabriel. consil. 99. num. 28. vol. 1. ubi hoc limitat nisi licentia alienandi sonaret in liberam voluntatem.

Quartus casus, quando fuit factum pactum, vel legatum, quod administrator liberetur non solum à redditione computorum, sed etiam à solutione reliquatus: Et hoc casu administrator neque teneatur ad redditionem rationum, neque ad præstationem reliquorum, dummodo agatur de administratione præterita: nam quoad futuram administrationem hujusmodi pactum liberatorium non comprehenderet absolutionem à præstatione reliquorum: Grass. in §. legatum, quest. 40. num. 5. 6. 7. & 8.

Quintus casus, quando agitur de patre, cui relicta, vel per pactum conventa est liberatio. b omni redditione rationum, præsertim cum verbis amplissimis: tali casu pater liberatur non solum à redditione computorum, sed etiam à præstatione reliquorum: per text. expressum in l. Aurelius 29. §. Titius, ff. de liber. legat. præsumptio enim propter naturalem affectum facit omnia patri videri concessa, nisi aliud appareat, & per illum text. ita tenet Menoch. lib. 4. præsumpt. 164. num. 28. qui num. 19. illud extendit etiam ad matrem, & alios affines; Idem Menoch. de arbitrar. cas. 209. num. 27.

A 2 Covar.

4 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerij,

Couar. lib. 2. variar. resol. c. 14. n. 2. versic. postremo oportune queritur.

9 Sed hoc intelligendum est quando agitur de liberatione conuenta favore partis, pro administratione præterita, de qua loquitur, & intelligendus est text. in d. l. Aurelius, §. Titius, ff. de liber. legat. ut notauit Castrenf. consil. 467. n. 8. col. penult. versic. nunc circa quartum, vol. 2. Alciat. in tract. de presumpt. regul. 1. præsumpt. 9.

10 Quoad verò administrationem futuram, non potest fieri conuentio per quam pater admittatur ad abutendum, & dissipandum bona donata, in præiudicium vxoris, & liberorum, quibus jus quæsitum est per donationem factam in contractu matrimonii: Guid. Pap. decis. 145. col. 2. n. 2. versic. sed his non obstantib. Franch. decis. 205. num. 1. & sequent. & decisio 436. num. 4. Rot. decis. 493. num. 11. part. 4. rom. 2. & decis. 44. part. 6. recent. & 114. num. 1. part. 7. ratione cuius juris acquisiti vxori & liberis, non potest fieri aliquod pactum, vel conuentio in præiudicium pactorum matrimonialium: Robert. rer. judic. lib. 1. c. 2. Quod tamen sic intelligi debet ut procedat, quando per donationem jus fuit quæsitum liberis uti liberis, secus si vii hæredibus: ex notatis infra, capite 144. num. 4. & sequentib. Et sic etiam intelligenda sunt quæ dicuntur infra, c. 168. n. 25. & seq. Vel nisi donatarius alienaret in fraudem, vel per clandestinas repromissiones: Robert. d. lib. 1. c. 2.

11 Casus iste maxime nostro conuenit, quia si agatur de administratione per patrem facta ante donationem filio factam, pater liberatus est per clausulas amplissimas in dicto instrumento donationis contentas: per text. in dicta l. Aurelius, §. Titius, ff. de liberat. legat. quem ad alios etiam affines extendit Sord. consil. 112. n. 89. & quamquam neque hoc ita simpliciter intelligi debeat, sed eo dumtaxat casu, quo Iudex ita faciendum esse arbitratus fuerit, ut expresse habetur in d. §. Titius, in illis verbis, Responsi, eum cui notio est, estimaturum: & ita notat Menoch. de arbitr. d. casu 209. n. 27.

12 Sed quoad administrationem futuram, tale pactum liberatorium comprehendit quidem liberationem à scrupulosa, non tamen à culposa & dolosa bonorum administratione: Muñoz in tract. de ration. cap. 5. n. 28. versic. contrariam. Sed non excludit patrem à præstatione doli, seu fraudis future, cuius remissio & liberatio non valet, quantumuis verbis amplissimis facta: dolus enim futurus non potest remitti: leg. conueniri, ff. de pact. dotalib. Bartol. in d. l. Aurelius, §. Caius, ff. de liber. legat. & in specie de patre, qui habet administrationem cum liberatione ab omni reliquatu, cum verbis amplissimis, quod non censeatur liberatus à fraudulenta, vel dolosa administratione futura, tradit Alciat. dicta presumpt. 6. n. 1. & 2. Castrenf. d. consil. 468. versic. tunc circa quartum, vol. 2. & bene explicat Mantie. de con. jectur. lib. 9. tit. 8. n. 21. in nouis.

Applicando igitur dictas conclusiones ad casum nostrum, dicendum est, quod si pater negligenter se gesserit in administratione bonorum donatorum, non poterit in aliquo teneri erga filium suum donatarium: sed si fraudulenter egerit, pecunias ex nominibus exactis, aut ex mobilium venditione prouenientes in proprios vsus conuertendo, & ex iis soluendo legitimis aliorum liberorum, à quibus tamen franca & immunita reddere bona donata promiserat; & sic contraveniendo pacto matrimonii, per quod jus vxori & liberis quæsitum fuerat, ut supra dictum est, tenebitur omni-

no de his pater erga filium donatarium, ratione fraudis factæ in præiudicium donatariorum, in qua pater expresse promisit bona donata fore immunita à solutione legitimarum; quousque licet simpliciter promississet bona fore immunita ab omnibus oneribus, donatarius tamen non deberet contribuere ad solutionem legitimarum, prout nouissime iudicatum testatur Claudius de Henrys in sua recollectione arrestorum, post hæc præta visus, lib. 4. cap. 6. n. 91. contra Maynard. lib. 4. cap. 93.

Et si aliter diceremus, sequeretur reuocatio donationis prædictæ facta in eodem contractu, & in eodem instanti, quæ tamen correctio & reuocatio de jure nunquam præsumitur: l. nam ad ea 88. de condit. & demonstrat. quia facta conuentione quod bona donata essent libera à debitis & legitimis, tamen filius donatarius & proprietarius debitorum & legitimis solueret de bonis donatis, & sic pater administrator locupletaretur cum jactura filii, vxoris, & liberorum ipsius, quia medietas donata non esset franca & immunita à legitimis, cum tamen de jure tunc etiam in casibus, in quibus per liberationem amplissimam tutor liberatur à dolo etiam præsumpto, tamen liberationem non consequitur, quando factus est locupletior, Gail. §. legatum, q. 40. n. 7. & 8. vers. quamuis conuentionem teneat. Et idem tradit Mantie. de con. jectur. lib. 9. tit. 8. n. 75. in nouis, plures allegat & sequitur Cyprian. controuers. 73. num. 32. & 34. ubi dicitur non posse negari quin ad sit manifestus dolus quando administrator non restituit quod ad ejus vitam pertinet: & in omnem casum, omnes aduocati, quod ubi administrator fuit factus locupletior, tamen obstante quacumque liberatione, licet non restitueret, tamen teneretur ad illius restitutionem: Quamquam in tract. de tutor. n. 207. cum alijs ibidem per Cyprian. allegatis.

CAPUT CIII.

Pater filium emancipans habet medietatem usufructus bonorum aduentitiorum filii, quæ tempore emancipationis pertinet, etiam si illam sibi expresse non seruauerit. Torum tamen usufructum seruare potest. Quid si agatur de hereditate delata, sed non agnita? Et ut per retentionem dotis matris, per censeatur matris hereditatem aduocatum nomine filiorum? Quoad verò bonorum filium post emancipationem, quousque nullus patri quæritur usufructus, etiam si illum sibi expresse seruauerit.

S V M M A R I V M.

- 1 Liberi nati post filii emancipationem, sunt in potestate aui emancipantis eorum patrum.
- 2 Pater emancipans filium habet de jure medietatem usufructus bonorum aduentitiorum filii tempore emancipationis, etiam matris, nisi ad sit conuentio in contrarium.
- 3 Ampliatur hoc procedere, etiam si pater emancipans nihil sibi seruauerit.
- 4 Pater filium emancipans potest sibi retinere medietatem, & integrum usufructum bonorum aduentitiorum.